

6. TÜRKİYE EKMUD BİLİMSEL PLATFORMU

"Antimikrobiyal Direnç ve Akılcı Antimikrobiyal Tedavi"

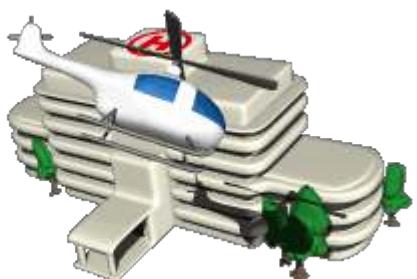
4-8 Nisan 2017 Regnum Carya Kongre Merkezi ANTALYA

Solid organ transplant hastalarında enfeksiyonlar

Dr. İmran Hasanoğlu

Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji

Türkiye'de 2008-2017 yılları arasında gerçekleştirilen organ nakli sayısı

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	Total
AKCİĞER	6	22	30	33	32	25	5				153
BÖBREK	777	3.423	3.204	2.925	2.946	2.909	2.952	471	413	206	20.226
İNCE BARSAK	1	5	6	5	2	5	2				26
KALP	18	69	89	78	63	61	95				473
KALP KAPAĞI				2	1	5	1				9
KARACİĞER	337	1.396	1.217	1.212	1.249	1.002	906	18	4		7.341
PANKreas		6	7	9	4	6	25				57
Total	1.139	4.921	4.553	4.264	4.297	4.013	3.986	489	417	206	28.285

Canlı %67.24

Kadavra %32.76

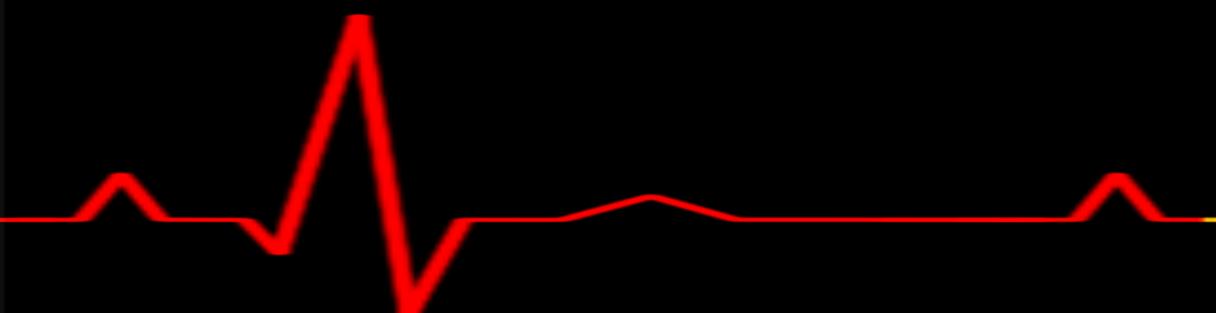
REJEKSİYON

FIRSATÇI ENFEKSİYON

İmmünsupresif dozu

S. E., 46 ya[♀]

- Hipertansiyona bağlı gelişen kronik böbrek yetmezliği nedeniyle 20 yıldır hemodiyalize giriyor
- 26.04.2013'de canlıdan böbrek nakli

	Alici	Verici
Toxo IgG	+	-
EBV IgG	+	+
CMV IgG	+	+
VZV IgG	+	+
HBsAg/AntiHBs	-/-	-/+
Anti HBcIgG	-	-
Anti HCV	-	-
Anti HIV	-	-
VDRL	-	-

İNDÜKSİYON: ATG, prednol
 İDAME: takrolimus, MMF, prednol

Bactrim ve valgansiklovir
 proflaksi

Transplant hastalarında en sık görülen virüs CMV!

CMV!

Neden önemli?

Table 2: Independent predictors of acute clinical rejection episodes^a

Variable	Risk ratio	95% CI	p-value
CMV infection	1.6	1.1–2.5	0.02
CMV disease	2.5	1.2–5.1	0.01
Donor age	1.02	1.01–1.02	<0.001
HLA-AB mismatch	2.9	1.4–5.8	0.004
HLA-DR 1 mismatch	1.9	1.4–2.5	<0.001
HLA-DR 2 mismatch	4.0	2.5–6.4	<0.001
PRA positivity	2.4	1.5–3.9	<0.001

Data from 451 patients, see Figure 1.

Table 1. Characteristics of kidney transplant recipients and prevalence of rejection in CMV infection and control group

Variable	CMV infection	Control	P value
Sex			0.89
Female	37.9%	39.1%	
Male	62.1%	60.9%	
Age			0.752
Mean ± SEM	36.91 ± 1.67	36.16 ± 16.77	
Duration of Dialysis			0.112
Mean ± SEM	33.59 ± 2.72	32.09 ± 1.32	
Rejection			0.000
No	63.6%	90.6%	
Yes	36.4%	9.4%	
Cause of ESRD			0.642
ADPKD	9.2%	7.8%	
GN	10.8%	7.8%	
HTN	26.2%	15.6%	
Diabetes	21.5%	25%	
Reflux	4.6%	10.9%	
Unknown	21.5%	26.6%	
Other	6.2%	6.2%	

Hasanzamani B et al. The effect of cytomegalovirus infection on acute rejection in kidney transplanted patients. J Renal Inj Prev. 2016;5(2):85-88.

CMV Korunma

Proflaksi

Preemptif tedavi

HER İKİSİ DE CMV HASTALIĞINI ÖNLEMEDE ETKİN

Khoury JA, et al. Am J Transplant 2006;6: 2134–2143.
Witzke O et al. Transplantation 2012; 93:61–68.

- Proflaksi: risk grubundaki hastalara belirli bir süre ile antiviral

- Preemptif tedavi: CMV replikasyonu saptandığında

Her iki yaklaşımı bire bir karşılaştırın az sayıda RCT mevcut
(çoğunluğu renal tx)

CMV hastalığını önlemede etkinlikleri benzer

Uzun dönemde greft sağ kalım oranı proflakside anlamlı şekilde
daha yüksek

Kliem V et al. Am J Transplant 2008; 8: 975–983.

Böbrek tx

D+/R-

- Proflaksi
- 6 ay
- Valgansiklovir, oral gansiklovir, iv gansiklovir, valasiklovir

R+

- Proflaksi (3 ay)
- Preemptif tedavi

Lökopeni gibi yan etkiler nedeniyle valgansiklovir veya gansiklovir kesmeden önce olası diğer nedenler açısından değerlendirilmeli (immünsupresifler, almakta olduğu diğer profaksi ajanları)

Doz azaltımı veya kesme öncesinde GCSF kullanımı düşünülebilir

Hibrid yaklaşım

Proflaksi sonrası preemptif yaklaşım
Rehberde mevcut fakat öneri yok

D-/R-

- CMV hastalığı açısından düşük risk
- Proflaksi önerilmiyor
- Kan transfüzyonunda lökosit içermeyen veya CMV seronegatif kan ürünleri tercih edilmeli
- Diğer herpes virüslere karşı proflaksi için asiklovir

Preemptif tedavi yaklaşımı

QNAT sonucunun 24-48 saatte çıkması lazım

Hastamız ne durumda?

3 ay valgansiklovir proflaksi
Proflaksi ajanına bağlı yan etki gelişmedi
Rutin kontrollerinde patoloji saptanmadı

Posttransplant 5. ay, rutin kontrol

Şikayet: Halsizlik, yorgunluk, iştahsızlık

Kullandığı ilaçlar: TMP-SMX, takrolimus,

MMF, prednizolon

FM: Özellik yok.

WBC: 2000 K/UL

PNL: 1000

Hb: 12 g/dL

Plt: 102000

ESR: 54

CRP: 32 mg/L

AST: 56 U/L

ALT: 40 U/L

ALP: 109 U/L

GGT: 100 U/L

T bil/D bil: 0.5/ 0.4

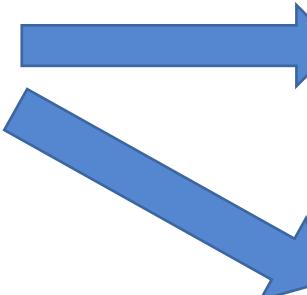
Üre: 30 mg/dL

Kreatinin: 0.8 mg/dL

Ters giden bişeyler var sanki?

İlaç toksitesi?

Viral/bakteriyel
enfeksiyon?

Bactrim?

MMF?

Elimizde neler var?

Halsizlik, iştahsızlık

Lökopeni, trombositopeni

CMV DNA PCR: 10^2 kopya/ml

TANI

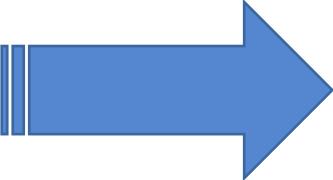
- Serolojinin yeri yok.
- Hastanın riskini belirlemede yardımcı

En riskli grup: D+/R-

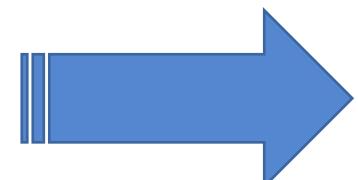
- Tanı ve tedavi yanıtı takibinde

Viral yük

- pp65 antijenemi testi

- Standardizasyonu yok
- Subjektif
- Nötrofil sayısı < 1000 olduğunda duyarlılığı düşük

CMV TANIMLAR

CMV enfeksiyonu

Semptom ve bulgular olmadan
izole CMV replikasyonu

CMV hastalığı

CMV
sendromu

teş, halsizlik,
ikopeni,
trombositopeni

Viral
replikasyon

Doku invaziv
CMV

Organ hasarına ait
bulgular (kolit, hepatit,
pnomoni, nefrit, retinit)

IMMUNOCOMPROMISED HOSTS: David R. Snydman, Section Editor

Definitions of Cytomegalovirus Infection and Disease in Transplant Patients for Use in Clinical Trials

Per Ljungman,^{1,2} Michael Boeckh,^{4,5} Hans H. Hirsch,⁶ Filip Josephson,³ Jens Lundgren,⁷ Garrett Nichols,⁸ Andreas Pikis,⁹ Raymund R. Razonable,¹⁰ Veronica Miller,¹¹ and Paul D. Griffiths¹²; for the Disease Definitions Working Group of the Cytomegalovirus Drug Development Forum⁹

Önceki tanımlara göre en belirgin değişiklik “**olası hastalık**” tanımının getirilmesi ve bazı end organ hastalıklarında QNAT eklenmesi

CMV sendrom

En az
ikisi

- ≥ 2 gündür olan $\geq 38^{\circ}\text{C}$ ateş

Virüs izolasyonu
antijenemi ve
CMV saptanması

Sadece SOT hastalarında tanımlı

‘Kesin’ kategorisi bulunmamakta

- Trombositopeni
- ALT ve AST'de 2 kat artış (KC dışı nakillerde)

toxG2) veya
toxG3)

nmış 2
ropeni

TEDAVİ

Oral tolerasyon?
Emilim ile ilgili süphe?
Hastalık ciddiyeti

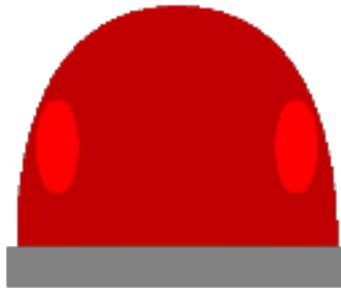
- iv gansiklovir (5 mg/kg 12 saatte bir)
  - Valgansiklovir (900 mg tb 2x1)
-
- İmmünsupresyonu azaltma (orta- ağır hastalıkta)

Kime hangisi?

Asiklovir veya oral gansiklovir önerilmiyor.

Böbrek fonksiyonuna göre ayarlarken dikkat!

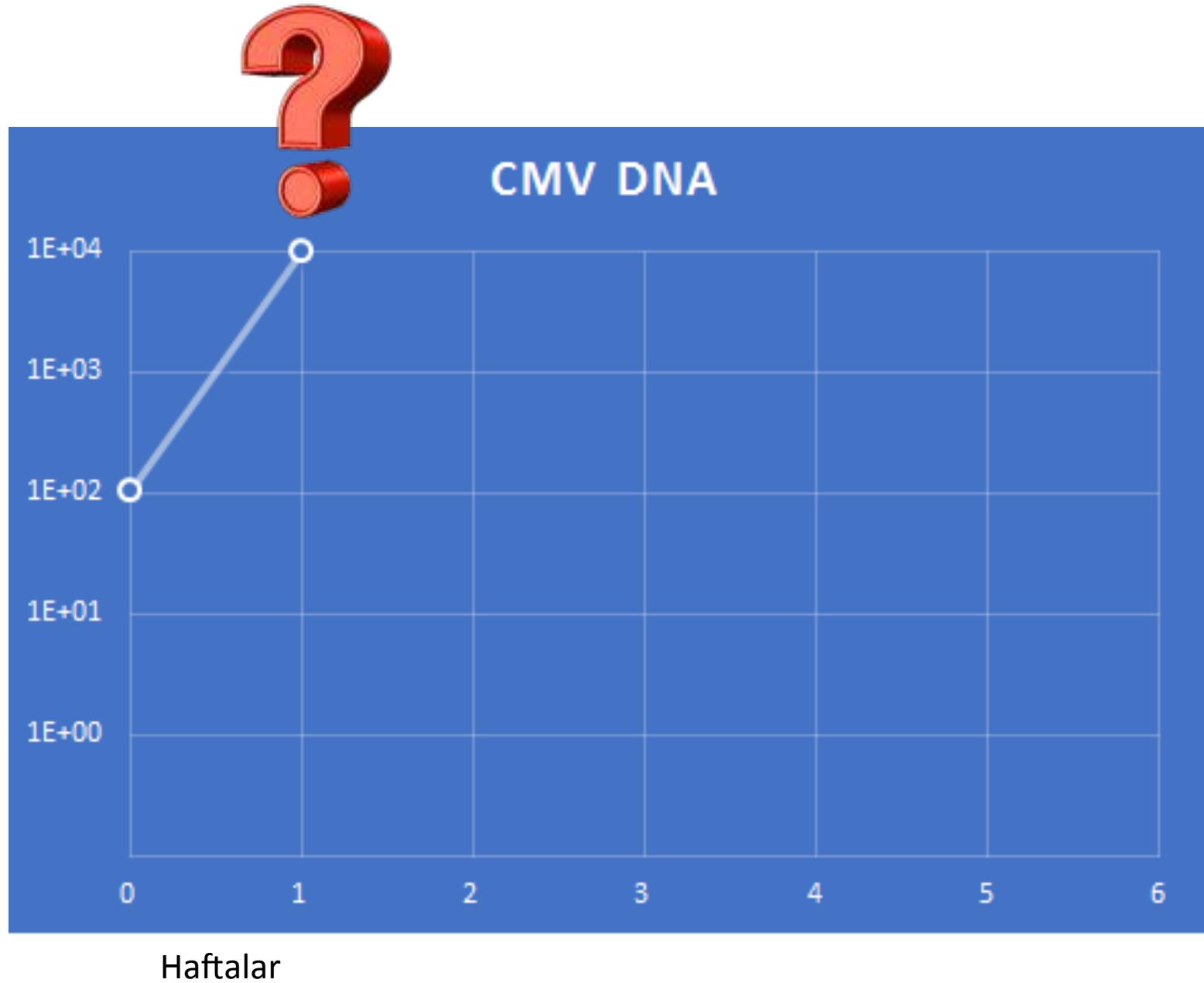

- CMV proflaksi veya tedavisinde gansiklovir veya valgansiklovir dozunun Cockcroft-Gault formülü ile hesaplanmış kreatin klirensine göre ayarlanması önemli
- MDRD gibi diğer yöntemlerde düşük doz uygulaması bildirilmiş.

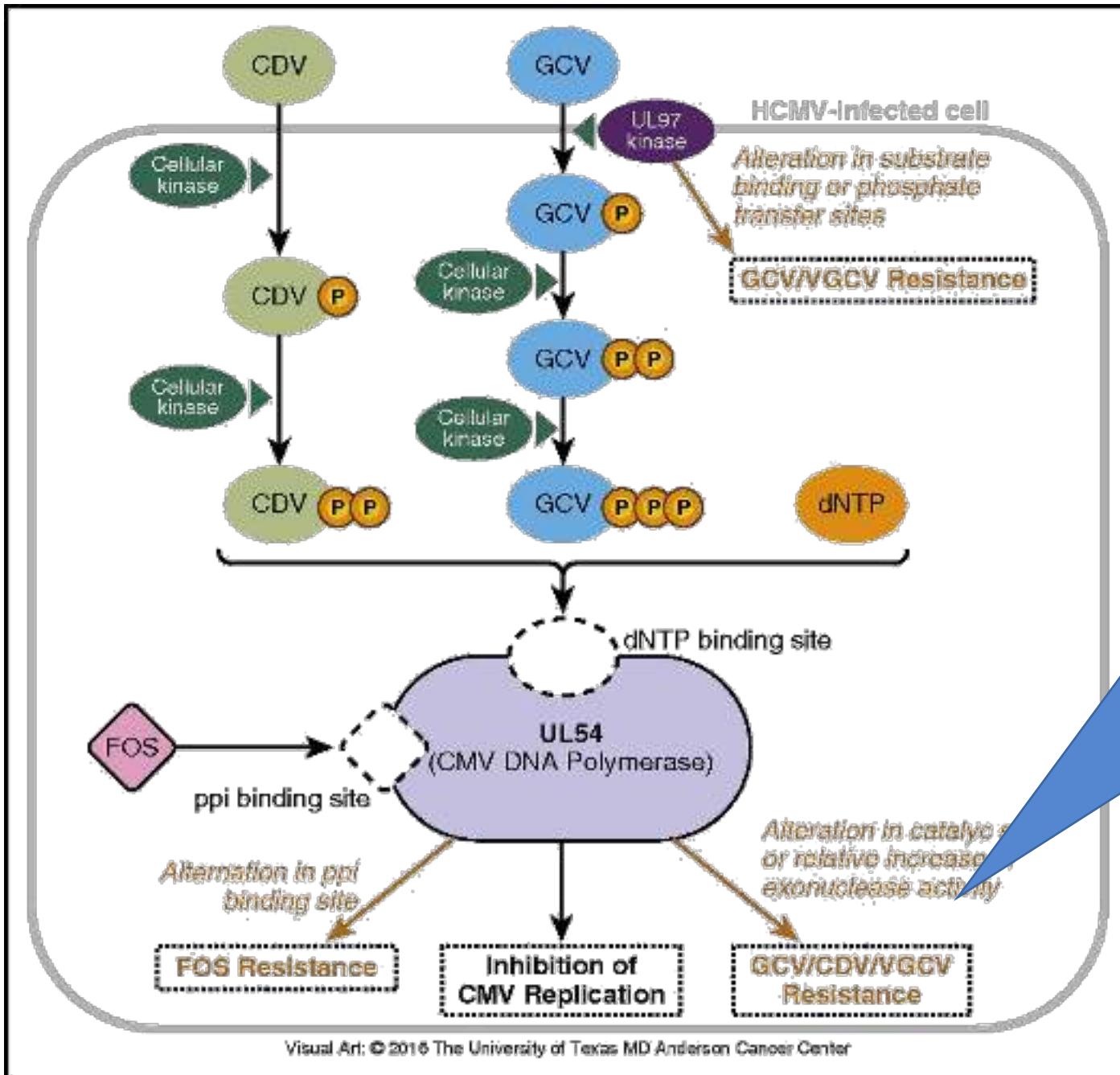
Levey AS et al Ann Intern Med 2006; 145: 247.

- Gansiklovir 5 mg/kg 12 saatte bir iv tedavi
- Haftalık CMV DNA PCR takibi

**Neden
yanıtsız?
Yanıtsız mı?
Direnç
olabilir mi?**

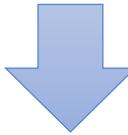

Genellikle D+/R-
Akciğer tx

Böbrek tx CMV
enfeksiyonu veya
hastalığında gansiklovir
direnci %1-2

Lurain NS, Chou S. Clin Microbiol Rev 2010; 23:
689.
Myhre HA et al.. Transplantation 2011; 92: 217
Fisher CE et al. Clin Infect Dis. 2017 Mar 29

2 hafta uygun dozda gansiklovir tedavisine rağmen artan/değişmeyen viral yük

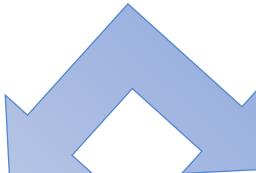
İmmünsupresyonu azalt
Genotipik direnç testi

60 mg/kg 8 saatte bir
90 mg/kg 12 saate bir
Ciddi nefrotoksik
Yoğun hidrasyon
Yakın izlem

Foskarnete geç/ekle

gi

Ciddi olmayan CMV hastalığı

Gansiklovir dozunu 10 mg/kg
2x1 çıkış veya foskarnet

- UL54 mutasyonu nadir, genellikle UL97 (%90)
- UL97 mutasyonu nadir, genellikle UL54 (%90) direnci
- Dirençin mekanizması: Gansiklovire yanıtısız CMV hastalığı mevcut hastaların çoğunda mutasyon saptanmıyor
- UL97 mutasyonu nadir, genellikle UL54 (%90) direnci

Mylonakis E, et al. Combination antiviral therapy for ganciclovir-resistant cytomegalovirus infection in solidorgan transplant recipients. Clin Infect Dis 2002; 34: 1337–1341.

Original Article

J Immunol Clin Microbiol 2016; 1(3):
DOI: 10.5455/jicm.12.2016070

CrossMark
click for updates

J Immunol Clin Microbiol

The first two ganciclovir resistant cytomegalovirus isolates from kidney and pediatric stem cell transplant recipients in Turkey

Aysin Zeytinoglu¹, Ajda Turhan^{2*}, Ahmet Keskinoglu³, Serap Aksoylar⁴, Nida Dincel³,
Burcu Deveci⁴, Ergul Utkun¹, Sevgi Mir³

¹ Department of Medical Microbiology, Ege University Medical Faculty, Izmir, Turkey.

² Blood Bank, Ege University Hospital, Izmir, Turkey.

³ Department of Pediatric Nephrology, Ege University Medical Faculty, Izmir, Turkey.

⁴ Department of Pediatric Hematology and Oncology Ege University Medical Faculty, Izmir, Turkey.

Alternatifler

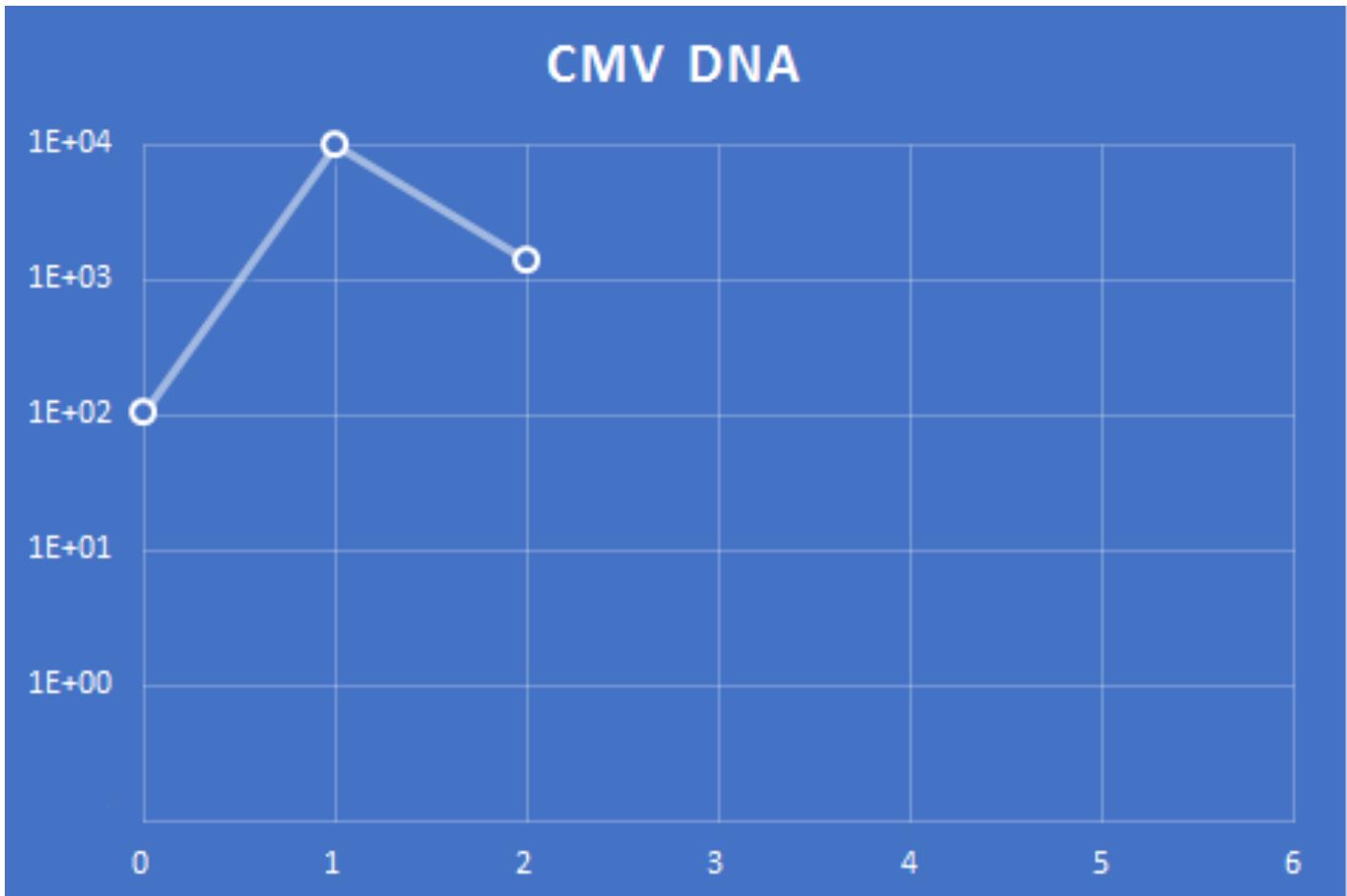
Sirolimus ve diğer mTOR inhibitörleri CMV hastalığı açısından daha düşük riskli immünsupresif ajanlar

Tedavi modifikasyonu

CMV Ig

- 2. haftanın sonunda lökopeni ve trombositopeni düzeldi
- Şikayetlerde belirgin gerileme yok
- Oral alım az, halsizlik devam...

Artış neden?

O hafta moleküler testler için kan örnekleri dış laboratuvara gönderilmiştir.

Bu kadar önemli mi peki?

Kitler arasında 10^3 kopyaya kadar farklılık bildirilmiş.

Pang XL et al. Interlaboratory comparison of cytomegalovirus viral load assays. Am J Transplant 2009; 9: 258–268.

Kantitatif PCR

- 2010'da WHO CMV için International Reference Standard geliştirdi.
- IU/mL
- FDA tarafından onaylı 2 test

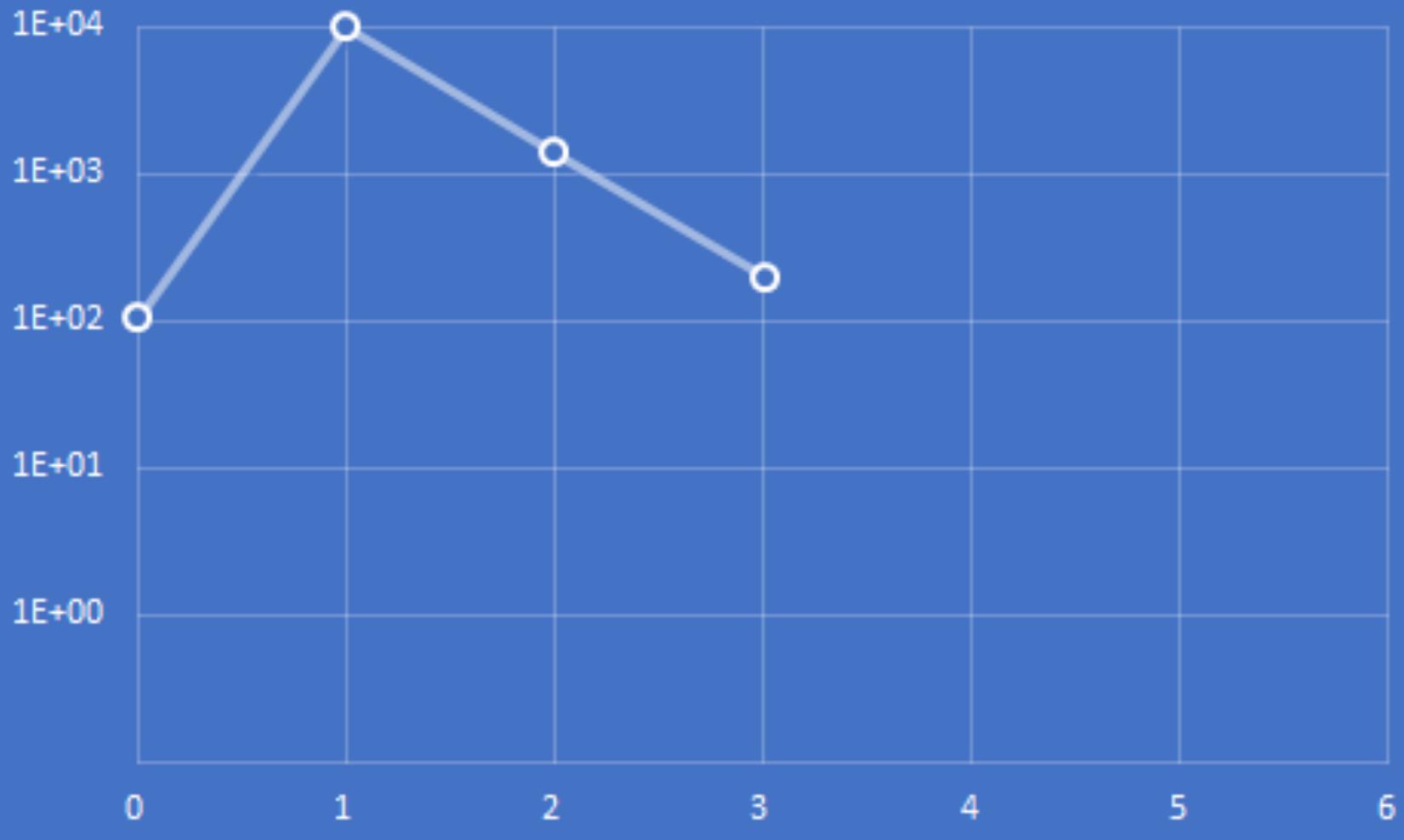

Tam kan vs plazma?

Hem hücre içi hem de hücre dışı virüsler saptandığı için tam kanda viral yük daha fazla (yaklaşık 10 kat- 1 log-)

Lisboa LF, al. The clinical utility of whole blood versus plasma cytomegalovirus viral load assays for monitoring therapeutic response.
Transplantation 2011; 91:231.

CMV DNA

YAŞASIN NEGATİF PCR

1E+04

1E+03

1E+02

1E+01

1E+00

0

5

6

Treatment of cytomegalovirus infection and disease pre- and post-quantitative nucleic acid test standardization: does use of a more sensitive assay lead to longer treatment duration?

Duyarlılığı daha yüksek testler ile takip edilen hastalar acaba daha uzun süreli tedavi mi alıyor?

Daha kısa süreli tedavi

Relaps riskinde artış

CMV hastalığı için tedavi süresi?

- Klinik düzelmeye
- En az 14 gün
- QNAT veya antijenemi testi negatifleşene kadar
- Tedavi bitiminde 1-3 ay süre ile sekonder profilaksi düşünülebilir

Razonable, R. R. Cytomegalovirus in Solid Organ Transplantation. American Journal of Transplantation, 13: 93–106

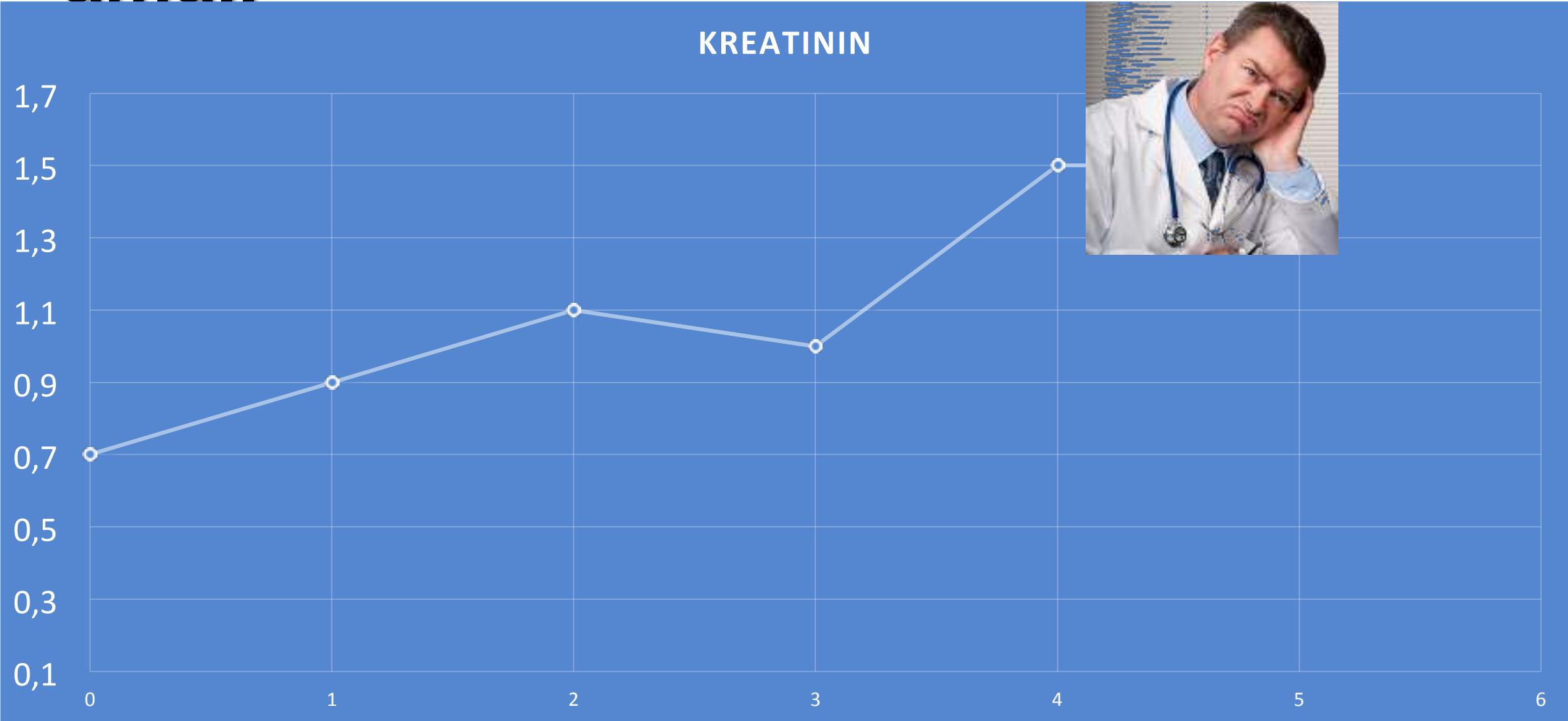
BE CAREFUL SON

**THIS IS A TRANSPLANT
PATIENT**

Tedavisinin 4. haftasında PCR negatif ama..

KREATININ

Oral alımı azdı,
dehidrasyon?

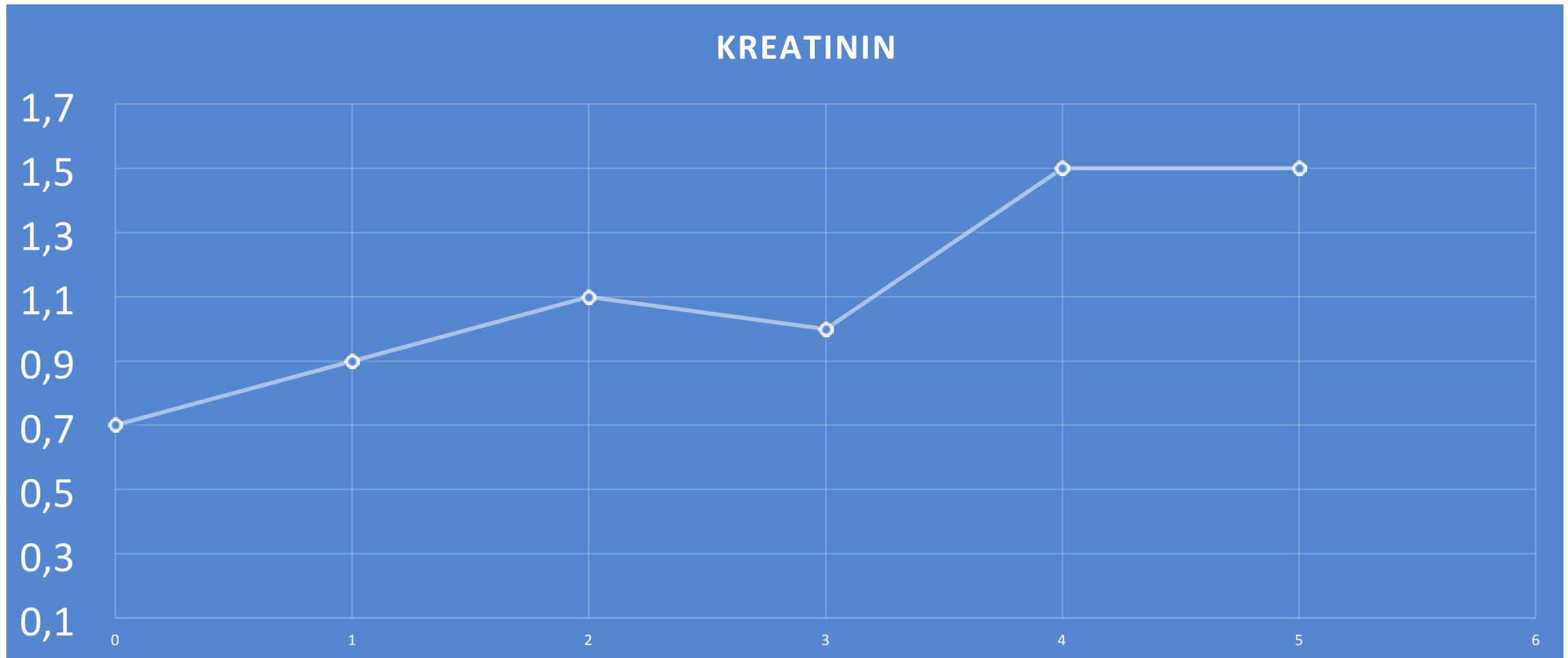
Enfeksiyon?

İlaçlar?

Rejeksiyon?

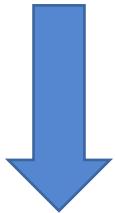

Hidrasyon sonrası

Böbrek biyopsisi planlandı (rejeksiyon?)

2 hafta önce istenen BKV PCR sonuçlandı

Kanda 1.4×10^5 kopya/ml

Bir anlamı var mı?

- Net bel
- Merke
- >3200
- >1500

İdrarda viral yük $> 10^7$ kopya/ml
Kanda $> 10^4$ kopya/ml

Böbrek nakil hastalarında %1-10 oranında polyoma virüs ilişkili nefropati (PyVAN)

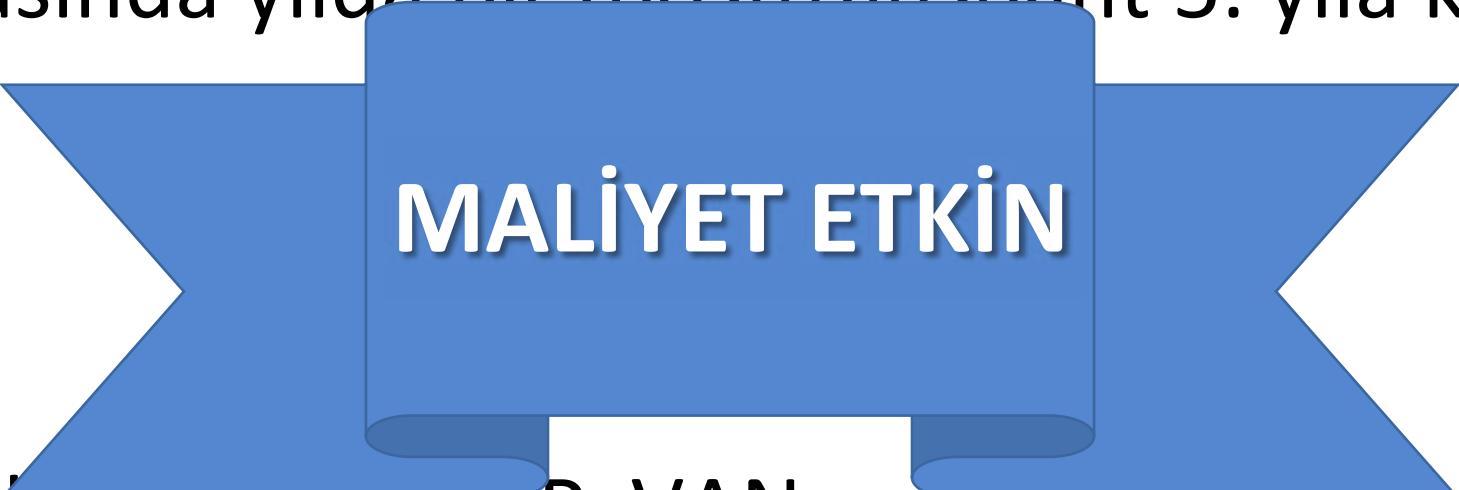

Ramos E et al J Am Soc Nephrol 2002; 13: 2145–2151. 31.

Wadei HM, et al. Am J Transplant 2006; 6(Pt 1): 1025–1032

Nasıl izleyelim?

İlk 2 yıl en az 3 ayda bir
Sonrasında yılda bir (posttransplant 5. yıla kadar)

MALİYET ETKİN

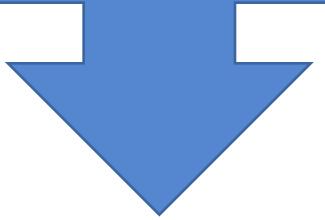
Hastaların %80-90'ı PyVAN greit tonksiyonlarında bozulmaya yol açmadan saptanabilir

Hirsch, H. H. Et al. AST Infectious Diseases Community of Practice (2013), BK Polyomavirus in Solid Organ Transplantation. American Journal of Transplantation, 13: 179-188.

PyVAN TANI

- Kesin tanı = Dokuda BK virüse bağlı sitopatik değişikliklerin gösterilmesi, immünhistokimya veya in situ hibridizasyon ile doğrulanması
- Minimum 2 biyopsi parçası alınmalı ve tercihen medullar doku içermeli
- Standart değerlendirme ve raporlama için kategorileri mevcut (PyVAN-A, PyVAN-B, PyVAN-C)

Patolojik görüntünün en
çok karıştığı durum

REJEKSİYON

Ankara İli 3.Bölge Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği
Ankara Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi

PATOLOJİ RAPORU

B -14511 /2013

HASTANIN

Hasta No. : 2013057873/45

Tetkik İstem Tarihi : 22-10-2013 00:00

Adı Soyadı : ██████████

Laboratuvar Kabul Tarihi :

Cinsiyeti : Kadın

Rapor Tamamlanma Tarihi : 24-10-2013 17:29

Hast. Yaşı : 49

Bölümü : 8/A SERVİSİ DENEME

Gönd.Mat. :

Gönd.Dr. : MEHMET KILIÇ

Ön Tanı :

Klinik Bulgu : renal transplantasyon

KBY hastası

BK virus serum yüksek kopya

BK polyoma virus nefropati? primer hastalık nüksü? akut rejaksiyon? kalsinö. toksisitesi?TIN?

MAKROSKOPİK BULGULAR :

1,4 ve 1cm uzun çapta iki adet doku örneği 2P2K

MİKROSKOPİK BULGULAR :

Kesitlerde toplam 8 adet glomerül içeren böbrek korteksi izlenmiştir. Glomerüler normal görünümündedir. Tübülerin % hücrelerinde belirgin irleme, pleomorfizm, lümene doğrun protruzyon dikkat çekmiştir. Tariflenen hücrelerde yiğil bazlarında veziküler cisimcikler,bazofilik buğulu cam görünümünde viral inklüzyon benzeri görünüm mevcuttur. E dökülmesi, tüberler hasar izlenmiştir. İntersitisyumda yaygın alanlarda enfositorlerden zengin mononükleer inflamasyon varlığı dikkat çekmiştir. Vasküler yapılarında patoloji görülmemiştir.

İmmunhistokimyasal olarak C4d ile boyanma saptanmamıştır.

İmmunfloresan incelemeye IgG, IgA, IgM, C3, C4 ve fibrinojen ile depolanma görülmemiştir.

Kristal viole ile amiloid birikimi saptanmamıştır.

Biyopside izlenen sitoplazik değişiklikler, hastanın kliniği de göz önüne alındığında klinik ön tanılardan öncelikli olarak pattern B poliomavirüs ilişkili nefropati ile uyumlu olarak değerlendirilmiştir.

READ PLEASE

TANI

LUTFEN MIKROSKOPİK TARIFI OKUYUNUZ, böbrek , iğne biyopsisi.

**ANTİVİRAL Mİ
BAŞLASAK?**

Tedavi azaltılması

- 1- Kalsinörin inhibitörünün %25-50 azaltılması
- 2- Antiproliferatif ilaçların %50 azaltılması
- 3- Antiproliferatif ilaçların kesilmesi

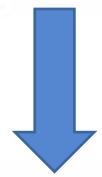
- 1- Antiproliferatif ilaçların %50 azaltılması
- 2- Kalsinörin inhibitörünün %25-50 azaltılması
- 3- Antiproliferatif ilaçların kesilmesi

İmmünsupresyonun azaltılması

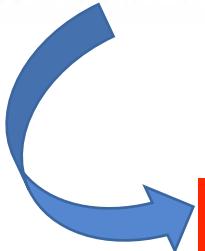
- Takrolimus < 6 ng/mL
- Siklosporin < 150 ng/mL
- Sirolimus < 6 ng/mL
- MMF günlük doz ≤ 1000 mg

DÜŞÜK DOZ

REJEKSİYON

GREFT KAYBI

YÜKSEK DOZ

BK VIREMİSİ

BK NEFROPATİSİ

İmmünsupresyonun azaltılması rağmen devam eden viremi varlığında

Sidofovir

Leflunomid

IVIG

Florokinolonlar???

Helikaz üzerinden antiBKV etkileri olduğu
belirtilse de 2 RCT faydası olmadığını
göstermiştir

**PyVAN nedeniyle greft kaybı gelişen
hastaya tekrar böbrek
transplantasyonu yapılabilir mi?**

BKV replikasyonu olmadığından eminsen

Önce transplante edilen böbrek çıkarılsın mı?

Net öneri yok

Bir çalışmada vakaların %50'sinde
çıkarılmış fakat rekürren BKV
replikasyonuna etkisi olmamış.

Hirsch HH, Ramos E. Retransplantation after polyomavirus associated nephropathy: Just do it? Am J Transplant 2006; 6: 7–9.

Hastamıza ne oldu?

6 hafta gansiklovir tedavisi, sonrasında 3 ay süre ile sekonder proflaksi

BKV nefropatisi için tüm immünsupresif ajanlarının dozu azaltıldı

Kreatinin değeri 1. ayın sonunda normale döndü

İmmünsupresif dozu tekrar hiç artırılmadı

Tedavi sırasında 2-4 hafta ara ile izlem

**COMFORT
ZONE**

**NO
COMFORT
ZONE**

It's worth the risk

HERŞEYE DEĞER...

Cartoon by Hicabi

www.facebook.com/WantedKidneyDonor

The only gift is a portion of thyself. ~Ralph Waldo Emerson

TEŞEKKÜRLER...